

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΝΩΣΗ
ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Ενέργεια

Μια βιώσιμη,
ασφαλής και
οικονομικά
προσιτή ενέργεια
για τους
Ευρωπαίους

Ο σταθερός ενεργειακός εφοδιασμός σε οικονομικά προσιτές τιμές είναι μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η ΕΕ: η περαιτέρω ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών ενεργειακών πολιτικών και η εκπροσώπησή μας με μία φωνή στην παγκόσμια σκηνή είναι καθοριστικές για την επίτευξη των στόχων μας.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Η έκδοση αυτή αποτελεί μέρος μιας σειράς που εξηγεί
τι κάνει και γιατί η ΕΕ σε διάφορους τομείς πολιτικής και
με ποια αποτελέσματα.

Μπορείτε να βρείτε τις εκδόσεις στο διαδίκτυο:

http://europa.eu/pol/index_el.htm

<http://europa.eu/!nd48yc>

Πώς λειτουργεί η ΕΕ
Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα
Ευρώπη 2020: η αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρώπης
Οι πατέρες της ΕΕ

Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία

Ανταγωνισμός

Απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις

Ασφάλεια των τροφίμων

Γεωργία

Δημόσια υγεία

Διεθνής συνεργασία και ανάπτυξη

Διεύρυνση

Δικαιοσύνη, θεμελιώδη δικαιώματα και ισότητα

Δράση για το κλίμα

Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός

Εμπόριο

Ενέργεια ✖

Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας

Επιχειρήσεις

Έρευνα και καινοτομία

Εσωτερική αγορά

Οικονομική και νομισματική ένωση και ευρώ

Θαλάσσια πολιτική και αλιεία

Καταναλωτές

Καταπολέμηση της απάτης

Μετανάστευση και άσυλο

Μεταφορές

Περιβάλλον

Περιφερειακή πολιτική

Πολιτιστικός και οπτικοακουστικός τομέας

Προϋπολογισμός

Τελωνεία

Τραπεζικός και χρηματοπιστωτικός τομέας

Σύνορα και ασφάλεια

Φορολογία

Ψηφιακό θεματολόγιο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γιατί χρειαζόμαστε μια ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική

Κοινά συμφέροντα

σ' έναν στρατηγικό τομέα. 3

Πώς προετοιμάζεται η ΕΕ

Μια ευρωπαϊκή στρατηγική

για την ενέργεια. 5

Τι προσφέρει η ΕΕ

Εξουσίες στους καταναλωτές και

κίνητρα στον κλάδο της ενέργειας. 9

Τα εν εξελίξει σχέδια

Μετά το 2020: οικοδόμηση

μιας

Ενεργειακής Ένωσης. 14

Περισσότερες πληροφορίες. 16

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια: Ενέργεια

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας

Ενημέρωση πολιτών

1049 Βρυξέλλες

ΒΕΛΓΙΟ

Το χειρόγραφο επικαιροποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2014.

Εξώφυλλο και φωτογραφία 2ης σελίδας:

© Digital Vision/Getty Images

16 σ. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-79-42191-4

doi:10.2775/60157

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής
Ένωσης, 2015

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2015

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή. Για κάθε χρήση ή
αναπαραγωγή επιμέρους φωτογραφιών, πρέπει να
ζητηθεί απευθείας η άδεια των κατόχων δικαιωμάτων
πνευματικής ιδιοκτησίας.

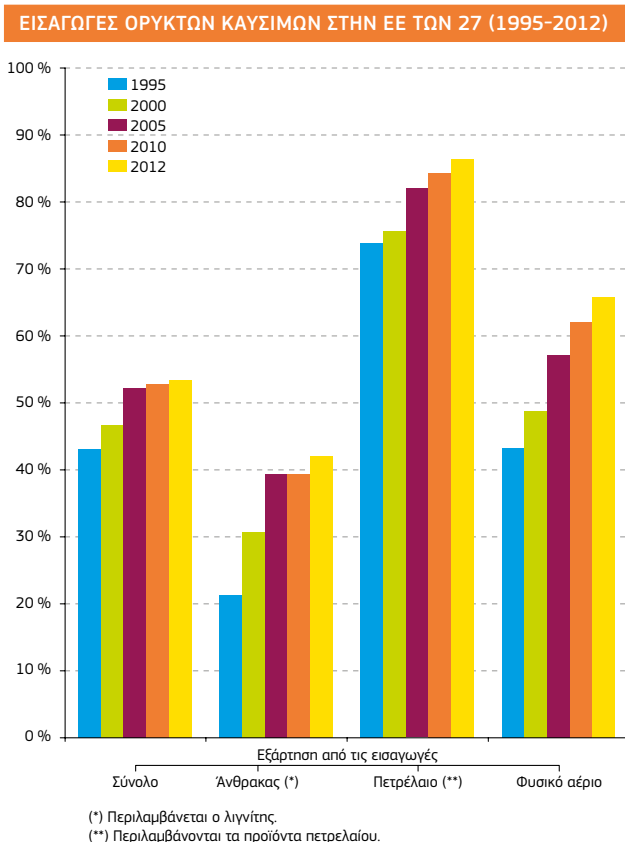
Γιατί χρειαζόμαστε μια ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική

Κοινά συμφέροντα σ' έναν στρατηγικό τομέα

Φως, θέρμανση, μεταφορές, βιομηχανική παραγωγή: η ενέργεια είναι ζωτικής σημασίας για αναγκαίες καθημερινές δραστηριότητες και χωρίς αυτή δεν μπορούν να λειτουργήσουν οι επιχειρήσεις μας ούτε εμείς οι ίδιοι. Οι ορυκτοί πόροι (πετρέλαιο, φυσικό αέριο και άνθρακας), όμως, που διαθέτει η Ευρώπη δεν είναι ανεξάντλητοι. Πρέπει όχι μόνο να τους διαχειριζόμαστε σωστά, αλλά και να αναπτύξουμε νέους. Η Ευρώπη καταναλώνει όλο και περισσότερη ενέργεια, αλλά και εισάγει όλο και περισσότερη. Οι χώρες της ΕΕ γνωρίζουν καλά ότι είναι προς το συμφέρον τους να δρουν συντονισμένα στον στρατηγικό αυτόν τομέα. Έτσι, η Ευρώπη έχει σήμερα κοινούς κανόνες και μπορεί να βαδίζει προς την ίδια κατεύθυνση, ώστε να εξασφαλίζει ικανοποιητική ποσότητα ενέργειας, σε προσιτές τιμές και προκαλώντας τη μικρότερη δυνατή ρύπανση.

Ένας πολύπλοκος τομέας

Όταν ανοίγουμε τον υπολογιστή μας ή βάζουμε μπροστά το αυτοκίνητό μας δεν συνειδητοποιούμε ότι αυτά είναι αποτέλεσμα μιας πολύπλοκης διαδικασίας. Καταρχάς,

Η παραγωγή και η μεταφορά της ενέργειας μέχρι τον τελικό καταναλωτή απαιτούν τεράστια τεχνολογικά, υλικοτεχνικά και χρηματοδοτικά μέσα.

πρέπει να εξορυχθούν από το έδαφος ενεργειακοί πόροι, όπως το φυσικό αέριο, το πετρέλαιο και ο άνθρακας. Στη συνέχεια, πρέπει να μετατραπεί σε θερμότητα η καύση του ξύλου και σε ηλεκτρική ενέργεια η δύναμη του ανέμου από τις ανεμογεννήτριες, η δύναμη του νερού από τα υδροηλεκτρικά φράγματα και το φως του ήλιου από τους ηλιακούς συλλέκτες. Στη συνέχεια, η ενέργεια αυτή θα πρέπει να μεταφερθεί, συχνά μέσω ωκεανών ή θαλασσών, μέχρι το σημείο της κατανάλωσής της. Αυτό προϋποθέτει κατάλληλες εγκαταστάσεις που να εξασφαλίζουν τον απρόσκοπτο ενεργειακό εφοδιασμό για ολόκληρες δεκαετίες. Για να γίνει αυτό απαιτούνται τεράστια τεχνολογικά, υλικοτεχνικά και χρηματοδοτικά μέσα.

Η ενέργεια αποτελεί έναν τομέα στρατηγικής σημασίας, γιατί μας είναι απαραίτητη. Τι χρειαζόμαστε όχι μόνο για τον φωτισμό, την προστασία μας από το κρύο και τη μεταφορά ανθρώπων και προϊόντων, αλλά και γιατί σ' αυτήν στηρίζονται όλοι οι τομείς της οικονομίας: η γεωργία, η βιομηχανία και οι υπηρεσίες, μέχρι και η επιστημονική πρόοδος. Για να έχουμε τη σημερινή ποιότητα ζωής, χρειαζόμαστε τεράστιες ποσότητες ενέργειας. Αυτό όμως έχει ως αποτέλεσμα τη ρύπανση (ατμοσφαιρική ρύπανση, ρύπανση του νερού, του εδάφους, επιπτώσεις στο κλίμα), τις συνέπειες της οποίας θα πρέπει να μειώσουμε στο ελάχιστο.

Ο μεγαλύτερος εισαγωγέας στον κόσμο

Ένα από τα χαρακτηριστικά της Ευρώπης είναι η ενεργειακή της εξάρτηση από τον υπόλοιπο κόσμο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), η δεύτερη οικονομία σε παγκόσμια κλίμακα, καταναλώνει μεν το 1/5 της ενέργειας που παράγεται στον κόσμο, διαθέτει όμως ελάχιστα αποθέματα ενεργειακών πόρων. Ευτυχώς, το λεγόμενο «ενεργειακό μας πακέτο» χαρακτηρίζεται από έναν μεγάλο βαθμό διαφοροποίησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο: πολυάριθμα φράγματα στην Αυστρία, ανθρακωρυχεία στην Πολωνία, πυρηνικοί σταθμοί στη Γαλλία, πετρελαιοπηγές στη Βόρεια Θάλασσα και κοιτάσματα φυσικού αερίου στην Ολλανδία και τη Δανία. Κάθε ευρωπαϊκή χώρα έχει τους δικούς της ενεργειακούς πόρους και αυτό είναι πολύ θετικό. Υπό την προϋπόθεση, βέβαια, ότι οι ευρωπαϊκές χώρες είναι μεταξύ τους αλληλέγγυες, ώστε να επωφελούνται από αυτή τη διαφοροποίηση.

Η ενεργειακή μας εξάρτηση έχει τεράστιες επιπτώσεις στην οικονομία μας. Αγοράζουμε το πετρέλαιό μας από τις χώρες του ΟΠΕΚ (Οργανισμός Πετρελαιοεξαγωγικών Κρατών) και τη Ρωσία, και το φυσικό μας αέριο από την Αλγερία, τη Νορβηγία και τη Ρωσία. Αυτό σημαίνει απώλεια πλούτου για την Ευρώπη ύψους άνω των 350 δισεκατ. ευρώ ετησίως. Το κόστος της ενέργειας αυξάνεται επίσης σταθερά. Μία λύση υπάρχει: Οι χώρες της ΕΕ πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αλληλέγγυες και να θέτουν φιλόδοξους στόχους για να μπορέσουν να διαφοροποιήσουν τις ενεργειακές τους πηγές και τους διαύλους του ενεργειακού τους εφοδιασμού.

Ο κλιματικός παράγοντας

Διακεκριμένοι επιστήμονες απέδειξαν το τεράστιο κόστος της κλιματικής αλλαγής, αν ο κόσμος δεν καταφέρει να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Αυτό αφορά άμεσα τον τομέα της ενέργειας, ο οποίος εξαρτάται κατά 80 % και πλέον από τα ορυκτά καύσιμα, τα οποία εκπέμπουν κατά την καύση τους διοξείδιο του άνθρακα (CO₂), το κυριότερο αέριο του θερμοκηπίου. Συνεπώς, το μέλλον του τομέα της ενέργειας στην Ευρώπη εξαρτάται από τη μείωση της χρήσης των ορυκτών καυσίμων και την αύξηση της χρήσης πηγών ενέργειας με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές.

Η Ευρώπη πρέπει να δράσει ενωμένη

Το ενδιαφέρον των ευρωπαϊκών χωρών για τον τομέα της ενέργειας χρονολογείται από παλιά. Η σημασία του αναγνωρίστηκε αμέσως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι ιδρυτές της ενωμένης Ευρώπης αποφάσισαν «να θέσουν τα μέσα του πολέμου στην υπηρεσία της ειρήνης», όπως χαρακτηριστικά είπε ο Ζαν Μονέ. Έτσι, ο άνθρακας και ο χάλυβας, από τη μία, και η πυρηνική

ενέργεια, από την άλλη, αποτέλεσαν τις βάσεις πάνω στις οποίες θεμελιώθηκαν οι πρώτες ευρωπαϊκές Συνθήκες: η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (Συνθήκη ΕΚΑΧ), η οποία μετεξελίχθηκε σε πολιτική της ΕΕ το 2002, και η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Συνθήκη Ευρατόμ), που ισχύει μέχρι σήμερα.

Ήδη από τη δεκαετία του 1960, οι χώρες της Ευρώπης κατάλαβαν τη σημασία της αλληλεγγύης σε περίπτωση προβλημάτων ενεργειακού εφοδιασμού. Έτσι, αποφάσισαν την από κοινού αξιοποίηση των στρατηγικών αποθεμάτων πετρελαίου και μια κοινή διαδικασία σε περίπτωση κρίσης. Σήμερα, η ενεργειακή πολιτική συνδέεται και με πολλούς άλλους τομείς, όπως: η βιομηχανία, το περιβάλλον, οι μεταφορές, η έρευνα και η καινοτομία, ακόμα και οι εξωτερικές σχέσεις.

Οι στόχοι της Ευρώπης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει τις αναγκαίες εξουσίες και τα μέσα για τη χάραξη μιας ενεργειακής πολιτικής που θα έχει τους εξής στόχους:

- να εξασφαλίσει τον ενεργειακό της εφοδιασμό,
- να φροντίσει ώστε οι τιμές της ενέργειας να μην αποτελούν τροχοπέδη για την ανταγωνιστικότητα της,
- να προστατεύσει το περιβάλλον και, κυρίως, να αγωνιστεί κατά της κλιματικής αλλαγής,
- να αναπτύξει τα ενεργειακά δίκτυα.

Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να αναπτύξουν τις ενεργειακές πηγές της επιλογής τους. Θα πρέπει όμως να λάβουν υπόψη τους στόχους της ΕΕ σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές.

Μια ενιαία αγορά μισού δισεκατομμυρίου Ευρωπαίων.

Πώς προετοιμάζεται η ΕΕ

Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την ενέργεια

Σήμερα η Ευρώπη πρέπει να εισάγει πάνω από τη μισή της ενέργεια, διότι διαθέτει ελάχιστα αποθέματα ενεργειακών πόρων και οφείλει να αποδέχεται τις τιμές που αποφασίζουν οι παγκόσμιες αγορές ή ακόμη και μεμονωμένες χώρες εφοδιασμού. Ένας ισχυρός τρόπος να περιορίσουμε τις ενεργειακές μας δαπάνες είναι να μειώσουμε τις ποσότητες ενέργειας που καταναλώνουμε. Αυτό μπορεί να φαίνεται αυτονόητο. Μπορούμε όμως να καταναλώνουμε λιγότερη ενέργεια διατηρώντας παράλληλα το βιοτικό μας επίπεδο και τις σύγχρονες ανέσεις;

Εξοικονόμηση ενέργειας

Η απάντηση είναι ναι, ακόμα κι αν αυτό δεν είναι εύκολο. Πώς; Καταναλώνοντας ενέργεια με καλύτερο και αποδοτικότερο τρόπο. Μάλιστα είναι δυνατό να επιτύχουμε διπλό όφελος: να περιορίσουμε τις εκπομπές CO₂ και παράλληλα να δημιουργήσουμε νέες θέσεις απασχόλησης αλλά και να εξοικονομήσουμε χρήματα χάρη στον περιορισμό της εξάρτησής μας από τις εισαγωγές ενέργειας. Επιπλέον, έχουμε την ευκαιρία να εξαγάγουμε την τεχνογνωσία μας. Η καλύτερη ενεργειακή απόδοση αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους της ΕΕ για το 2020. Οι ευρωπαίοι ηγέτες αποφάσισαν ότι έως το 2020 η συνολική μας ενεργειακή κατανάλωση πρέπει να μειωθεί κατά 20 % σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Μια τέτοια μείωση ισοδυναμεί με το κλείσιμο 400 και πλέον σταθμών ηλεκτροπαραγωγής. Για να επιτευχθεί

αυτός ο φιλόδοξος στόχος, θα πρέπει η ΕΕ να ζητήσει από τα κράτη μέλη της να μειώσουν τη σπατάλη ενέργειας που προκαλείται από τη χρήση των ηλεκτρικών συσκευών, τη βιομηχανία και τις μεταφορές. Τα κτίρια αποτελούν επίσης τομέα-κλειδί καθώς καταναλώνουν το 40 % της ενέργειας και ευθύνονται για το 36 % των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ, το 80 % του οποίου υπό μορφή θερμότητας.

Η οδηγία για την ενεργειακή απόδοση, που εγκρίθηκε το 2012, θα βοηθήσει την ΕΕ να επιτύχει τους στόχους αυτούς και να αξιοποιήσει όλες τις ευκαιρίες για καλύτερη ενεργειακή απόδοση. Πρόκειται για μια νομοθεσία που θεσπίζει μέτρα για όλους τους σημαντικούς τομείς της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων νέων ενεργειακών στόχων και ελέγχων, καθώς και στόχων ανάκτησης θερμότητας και ενεργειακών επιδόσεων. Το 2014 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει αν η ΕΕ βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου του 20 % και θα προτείνει την ενδεδειγμένη μελλοντική πορεία.

Όλες οι χώρες της ΕΕ δεσμεύτηκαν να θέσουν ενδεικτικούς εθνικούς στόχους ενεργειακής απόδοσης για το 2020 και να καταρτίσουν σχέδια για την επίτευξή τους. Λαμβάνοντας υπόψη το δύσκολο οικονομικό κλίμα, η ΕΕ οφείλει να καταβάλει κάθε προσπάθεια προκειμένου να δώσει ώθηση στις επενδύσεις και να αναλάβει συγκεκριμένες δράσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης. Οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, αν και έχουν γρήγορα υψηλές αποδόσεις και λειτουργούν ως

Ένα στοίχημα για την Ευρώπη: πώς θα καταναλώνουμε λιγότερο διατηρώντας την ίδια ποιότητα ζωής.

κινητήρια δύναμη για περαιτέρω επενδύσεις, προϋποθέτουν την προκαταβολή χρημάτων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να βοηθήσει τα κράτη μέλη να χρηματοδοτήσουν τα σχέδιά τους όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση μέσω του προϋπολογισμού της και των χρηματοπιστωτικών της ιδρυμάτων. Κατά την περίοδο 2014-2020 διατίθεται ένα σημαντικό ποσό ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, που θα συμβάλει στην αύξηση των επενδύσεων για καλύτερη ενεργειακή απόδοση (23 δισεκατ. ευρώ μόνο από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ). Επιπλέον, η ενεργειακή απόδοση αποτελεί ολόένα και σημαντικότερο τομέα για την έρευνα και την καινοτομία στο πλαίσιο του νέου προγράμματος «Ορίζοντας 2020» (βλ. παρακάτω).

Μια πραγματική ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας

Η ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο μπορούν καταρχήν να κυκλοφορούν ελεύθερα διαμέσου των δικτύων που υπάρχουν σε όλο το ευρωπαϊκό έδαφος. Η μεγάλη ευρωπαϊκή αγορά της ενέργειας ευνοεί τον ανταγωνισμό ανάμεσα τόσο στους παραγωγούς όσο και στους προμηθευτές. Αυτό θεωρητικά σημαίνει ότι η ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο μπορούν να αγοράζονται και να πωλούνται οπουδήποτε. Στόχος είναι η απόκτηση ενέργειας υψηλής ποιότητας στην πιο λογική τιμή. Ωστόσο, η αγορά των 500 εκατομμυρίων καταναλωτών δεν έχει γίνει ακόμη πραγματικότητα, επειδή ορισμένοι εθνικοί κανόνες εμποδίζουν την ανάπτυξη των διασυνοριακών ενεργειακών επιχειρήσεων. Ένα παράδειγμα είναι οι τιμές του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας που καθορίζονται από τις κυβερνήσεις. Ορισμένες μάλιστα επιχειρήσεις έχουν προνομιακή και αθέμιτη πρόσβαση στα δίκτυα. Έτσι, οι επενδυτές διστάζουν, αφού οι συνθήκες δεν είναι ευνοϊκές. Κατά συνέπεια, ενδέχεται να καθυστερήσει

η ανακαίνιση παρωχημένων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής. Θα πρέπει, συνεπώς, να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός και να θεσπιστούν κοινοί κανόνες για ισότιμη χρήση των δικτύων. Ο ρόλος της ΕΕ εν προκειμένω είναι πρωταρχικός όσον αφορά τόσο τη θέσπιση κοινών κανόνων όσο και την αυστηρή εποπτεία των αγορών, ώστε να εμποδίζει κάποιες επιχειρήσεις να εκμεταλλεύονται αδικαιολόγητα την ύπαρξη μονοπωλιακών συνθηκών.

Σύγχρονα ενεργειακά δίκτυα

Θα πρέπει επίσης να εκσυγχρονιστούν και να αναπτυχθούν τα ενεργειακά δίκτυα, όχι μόνο για να αντιμετωπιστούν οι ολόένα αυξανόμενες ανάγκες σε ενέργεια, αλλά και για να διαφοροποιηθούν οι υπάρχοντες πόροι και να λειτουργεί απρόσκοπτα η αγορά. Μέσα στην προσεχή δεκαετία, θα απαιτηθούν τεράστιες επενδύσεις σε ενεργειακά δίκτυα, οι οποίες υπολογίζονται σε 1 τρισεκατ. ευρώ. Στον τομέα αυτόν, η ΕΕ μπορεί να στηρίξει όλα τα μέλη της, δεδομένου ότι είναι προς το συμφέρον όλων να δημιουργηθούν γραμμές υψηλής τάσης και διακρατικοί αγωγοί φυσικού αερίου, καθώς και να προωθηθεί η αποθήκευση ενέργειας. Στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης, που κατασκευάστηκαν αρχικά για να συνδέουν μεγάλους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με τις πλησιέστερες ζώνες κατανάλωσης, πρέπει να ενταχθούν και οι σταθμοί παραγωγής ανά διαστήματα ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Τέλος, τα δίκτυα διανομής πρέπει να καθιστούν δυνατή την πιο ευέλικτη χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να γίνεται καλύτερη διαχείριση των αιχμών κατανάλωσης, ή να συμπεριλαμβάνουν και την ιδιωτική μικροπαραγωγή (π.χ. ηλιακούς συλλέκτες).

Όμως, θα χρειαστεί ακόμα πολύς χρόνος μέχρι τα σχέδια των δικτύων να λάβουν τις σχετικές άδειες. Η ΕΕ λοιπόν

Οι επιχειρήσεις και οι πολίτες της ΕΕ πρέπει να μπορούν να έχουν ασφαλή και ποιοτική ενέργεια.

ενθαρρύνει την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των ενεργειακών δικτύων επισπεύδοντας την κατασκευή των τμημάτων που λείπουν, κυρίως στα ανατολικά της Ευρώπης. Δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στον συντονισμό των δικτύων, αλλά και να παρέχει οικονομική στήριξη σε ορισμένα σχέδια, τα οποία, αν και αναγκαία, ενέχουν υψηλό οικονομικό κίνδυνο για επιχειρήσεις και μεμονωμένες χώρες.

Όλα για τον καταναλωτή

Τελικά, η ενεργειακή πολιτική της ΕΕ έχει έναν και μοναδικό στόχο: να ωφεληθούν οι καταναλωτές, είτε αυτοί είναι ιδιώτες είτε επιχειρήσεις, μικρές ή μεγάλες. Οι καταναλωτές έχουν δικαιώματα, τα οποία θα πρέπει να γνωρίζουν καλύτερα ώστε να μπορούν να επωφελούνται πλήρως από τις δυνατότητες που τους προσφέρει η εσωτερική αγορά ενέργειας. Για παράδειγμα, έχουν το δικαίωμα να αλλάζουν εύκολα προμηθευτή, να λαμβάνουν ξεκάθαρους και συγκρίσιμους λογαριασμούς και προσφορές, να γνωρίζουν την προέλευση της ηλεκτρικής τους ενέργειας, ακόμα και την κατανάλωσή τους ανά πάσα στιγμή. Η πληροφορική και οι τηλεπικοινωνίες θα παίζουν ολοένα σημαντικότερο ρόλο στον συγκεκριμένο τομέα, ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη συμμετοχή των καταναλωτών στην αγορά της ενέργειας. Μόνο με κανονιστικές ρυθμίσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορούν οι καταναλωτές να αντιμετωπίζονται ισότιμα και να επωφελούνται από τις οικονομίες κλίμακας της βιομηχανίας. Επομένως, η Ευρώπη θα πρέπει να θεσπίσει τα αναγκαία πρότυπα, κυρίως για την προστασία των δεδομένων που λαμβάνονται από μετρητές ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου. Επίσης, οι καταναλωτές πρέπει να μπορούν να αγοράζουν λιγότερο ενεργοβόρες συσκευές, των οποίων την πραγματική κατανάλωση να γνωρίζουν επακριβώς, ώστε να είναι πλήρως ενημερωμένοι κατά τη στιγμή της αγοράς τους. Οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι σε θέση να αγοράζουν ενέργεια με τον ασφαλέστερο και οικονομικότερο δυνατό τρόπο. Μόνο με πραγματικές συνθήκες ανταγωνισμού μπορούμε να έχουμε λογικές τιμές και όχι τεχνητά πολύ υψηλές ή πολύ χαμηλές, ώστε να υπάρχει κίνητρο για επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας.

Ασφάλεια: ένα βασικό ζήτημα για τους Ευρωπαίους

Η ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική πρέπει να εγγυάται ότι τόσο η παραγωγή όσο και η μεταφορά της ενέργειας γίνονται με τρόπο ασφαλή. Οι χώρες-μέλη έχουν επίγνωση της σημασίας που έχουν ο συντονισμός και η εναρμόνιση των προτύπων ασφαλείας των κρίσιμης σημασίας ενεργειακών εγκαταστάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το πυρηνικό ατύχημα της Φουκουσίμα στην Ιαπωνία έδειξε χαρακτηριστικά πόσο σημαντική είναι η πυρηνική ασφάλεια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να

μπορεί να εγγυάται την ασφάλεια των ευρωπαϊκών πυρηνικών σταθμών και τη διαχείριση των πυρηνικών αποβλήτων σύμφωνα με τα αυστηρότερα πρότυπα. Τα πρότυπα της ΕΕ για την προστασία του πληθυσμού και των εργαζομένων στον πυρηνικό κλάδο από τη ραδιενεργό ακτινοβολία είναι πλέον τα ίδια σε όλη την Ευρώπη. Τέλος, η Ευρώπη θα πρέπει να εξακολουθήσει να μεριμνά ώστε η χρήση πυρηνικού υλικού στο έδαφός της να μην τροφοδοτεί ούτε το λαθρεμπόριο ούτε τη διάδοση των πυρηνικών όπλων.

Πρωτοπόροι στην τεχνολογία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

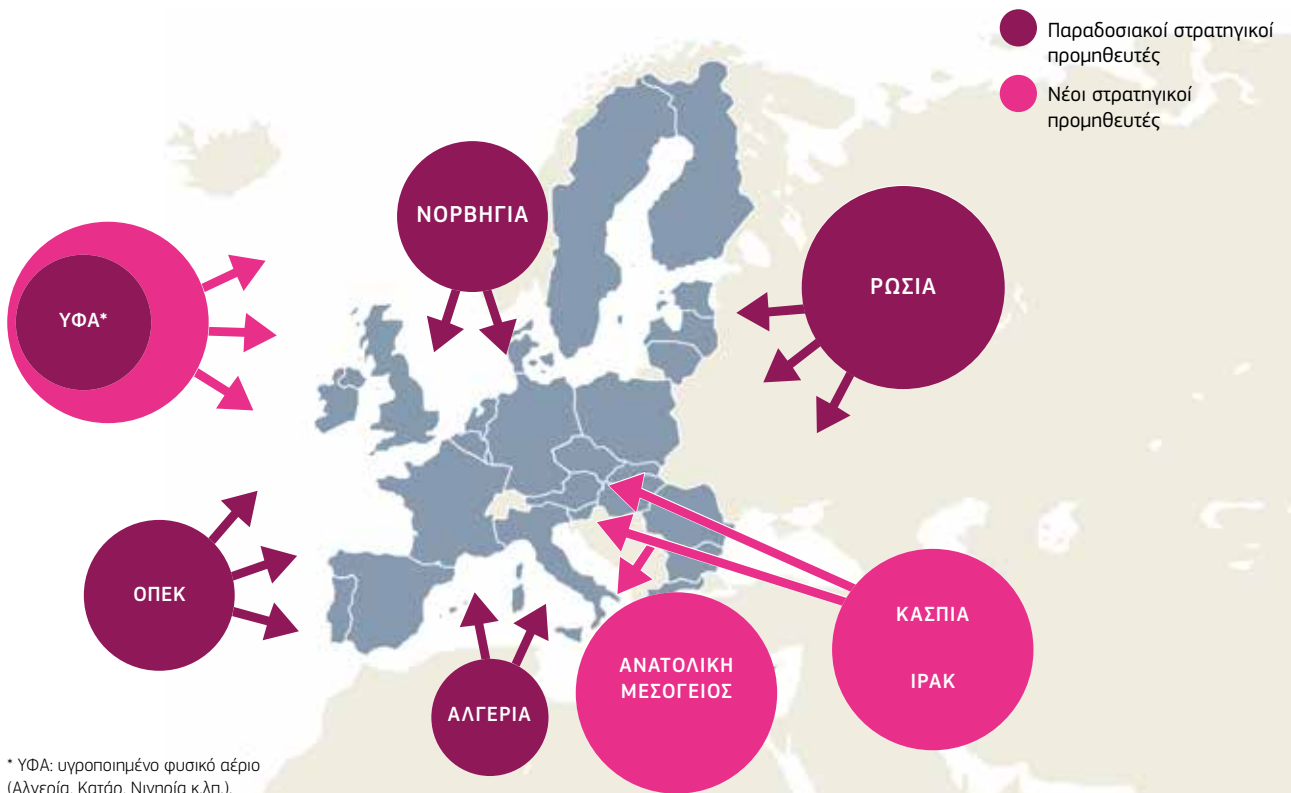
Για να μπορεί να παράγει ενέργεια χωρίς εκπομπές CO₂, η Ευρώπη πρέπει να κάνει μια τεχνολογική επανάσταση. Το 2013 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την επικαιροποίηση του στρατηγικού σχεδίου της ΕΕ για τις ενεργειακές τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων στην παγκόσμια αγορά ενέργειας, η Ευρωπαϊκή Ένωση καθορίζει τις προτεραιότητές της για την ενεργειακή έρευνα και καινοτομία, ώστε να διασφαλίσει την ενσωμάτωση των τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στο ενεργειακό σύστημα και τη διάθεση νέων προϊόντων στην αγορά με οικονομικά αποδοτικό τρόπο.

Στόχος του σχεδίου είναι να φέρει σε επαφή όλους τους ενδιαφερόμενους βιομηχανικούς κλάδους ώστε να συνεργαστούν και να επωφεληθούν από τη στήριξη της ΕΕ. Ορισμένες βιομηχανικές πρωτοβουλίες αφορούν την παραγωγή και τις πηγές ενέργειας, π.χ. τα βιοκαύσιμα, την αιολική, την ηλιακή και την πυρηνική ενέργεια, καθώς και τις κυψέλες καυσίμου και τη χρήση υδρογόνου. Άλλες πρωτοβουλίες αφορούν την καλύτερη διαχείριση της ενέργειας στις λεγόμενες «έξυπνες πόλεις», την παγίδευση και υπόγεια αποθήκευση CO₂, καθώς και τα ηλεκτρικά δίκτυα του μέλλοντος. Στόχος είναι οι νέες αυτές τεχνολογίες να γίνουν προσιτές και αποδοτικές, ώστε να μπορέσουν κάποτε να αντικαταστήσουν τις σημερινές και, έτσι, να μειωθούν οι εκπομπές CO₂ του ευρωπαϊκού ενεργειακού τομέα. Μόνο με συντονισμένη προσπάθεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορεί να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, με δεδομένες τις τεράστιες δαπάνες που συνεπάγεται.

Ενεργειακή διπλωματία

Η Ευρώπη, η μεγαλύτερη αγορά του κόσμου, οφείλει να υποστηρίξει τα συμφέροντά της σε διεθνές επίπεδο προκειμένου να εξασφαλίσει τον ενεργειακό της εφοδιασμό. Το μέγεθός της καθώς και η εξάρτησή της από το εξωτερικό δεν αφήνουν καμία άλλη επιλογή, ιδίως σε μια εποχή που ο κόσμος όλος εντείνει τις προσπάθειες

ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΙΣΑΓΕΙ Η ΕΥΡΩΠΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ;

* ΥΦΑ: υγροποιημένο φυσικό αέριο (Αλγερία, Κατάρ, Νιγηρία κ.λπ.).

Πηγή: Eurostat.

για αναζήτηση ενεργειακών πόρων. Το πρόβλημα είναι ότι χώρες της ΕΕ δυσκολεύονταν πάντοτε να μιλούν με μία φωνή. Οφείλουν όμως σήμερα να παρουσιάσουν ενιαίο μέτωπο, ώστε να έχουν μεγαλύτερη επιρροή επί των χωρών που διατηρούν την πρωτοπορία στους τομείς παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας. Η Ευρώπη πρέπει να εξασφαλίσει την ασφαλή μεταφορά ενέργειας από τους προμηθευτές φυσικού αερίου και πετρελαίου. Η ενέργεια θα πρέπει επίσης να αποτελέσει μέρος των ευρωπαϊκών εξωτερικών πολιτικών, στις οποίες περιλαμβάνονται η αναπτυξιακή βοήθεια, το εμπόριο και οι διμερείς συμφωνίες συνεργασίας. Είναι και αυτός ένας τρόπος για την προώθηση των εξαγωγών της ευρωπαϊκής τεχνολογίας αιχμής.

Μια δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων

Η ενεργειακή πολιτική της ΕΕ επηρεάζει όλους τους Ευρωπαίους. Πράγματι, η νομοθεσία της ΕΕ επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις εθνικές νομοθεσίες, κυρίως στον τομέα της ενέργειας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (του οποίου οι βουλευτές εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία κάθε πέντε χρόνια από τους πολίτες της ΕΕ) και το Συμβούλιο Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο οποίο εκπροσωπούνται οι κυβερνήσεις των κρατών μελών) ψηφίζουν από κοινού την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την ενέργεια, εκτός από εκείνη που αφορά τον πυρηνικό τομέα και τη φορολογία της ενέργειας, που ψηφίζεται αποκλειστικά από το Συμβούλιο Υπουργών. Τα κράτη μέλη συμμετέχουν ουσιαστικά από πολύ νωρίς στη διαμόρφωση του ενωσιακού δικαίου, μέσω των επιτροπών εθνικών εμπειρογνομόνων. Οι επαγγελματικές οργανώσεις και η κοινωνία των πολιτών συμμετέχουν σ' αυτή τη διαφανή διαδικασία, δεδομένου ότι ζητείται η γνώμη τους σε διάφορα στάδια των διαβουλεύσεων.

Τι προσφέρει η ΕΕ

Εξουσίες στους καταναλωτές και κίνητρα στον κλάδο της ενέργειας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχει μια άνευ προηγουμένου προστασία στους ευρωπαίους καταναλωτές: προστατεύει ευπαθείς ομάδες καταναλωτών, ενισχύει τις εξουσίες των ελεγκτικών αρχών όσον αφορά την άσκηση ελέγχου και την επιβολή κυρώσεων, και διασφαλίζει τη σαφήνεια των λογαριασμών. Ωστόσο, η επανάσταση που όλοι περιμένουν είναι η επανάσταση των «έξυπνων» μετρητών και δικτύων, που αναμένεται ότι θα επιφέρουν μεγαλύτερη συμμετοχή των καταναλωτών. Οι λογαριασμοί θα βασίζονται στην πραγματική κατανάλωση, ενώ οι πελάτες θα μπορούν ανά πάσα στιγμή να γνωρίζουν την κατανάλωσή τους και, συνεπώς, να λαμβάνουν μέτρα για τη μείωση του λογαριασμού τους. Η ΕΕ χρησιμοποιεί τις αναγκαίες δικλίδες ασφαλείας για την προστασία του ιδιωτικού βίου όταν συλλέγονται πληροφορίες μέσω των «έξυπνων» μετρητών.

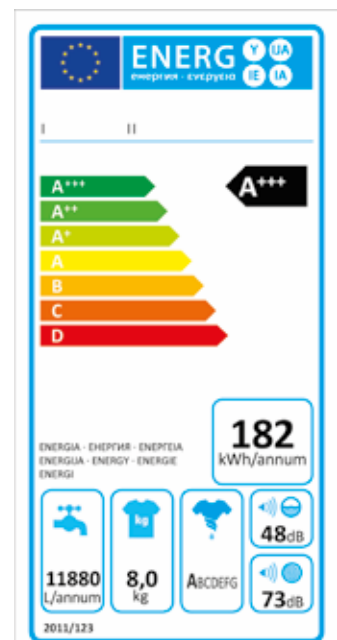
Χάρη στη σήμανση της ενεργειακής απόδοσης που έχει επιβάλει η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι πολίτες είναι πλέον πλήρως ενημερωμένοι σχετικά με τις αγορές τους όταν αγοράζουν ηλεκτρικές συσκευές. Η σήμανση αυτή έχει επεκταθεί, μεταξύ άλλων, και σε πολλές οικιακές ηλεκτρικές συσκευές και στα είδη εξοπλισμού γραφείου. Η εξέλιξη αυτή ενθάρρυνε τους κατασκευαστές να προτείνουν προϊόντα λιγότερο ενεργοβόρα, τα οποία μειώνουν αντίστοιχα τον λογαριασμό, δεδομένου ότι το συνολικό κόστος αγοράς ενός προϊόντος δεν περιλαμβάνει μόνο την τιμή αγοράς του αλλά και το κόστος χρήσης του.

Για να μειωθεί ο λογαριασμός της ενέργειας

Η κατάργηση των μονοπωλίων στις αγορές της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου δίνει τη δυνατότητα σε όλους τους καταναλωτές να επιλέγουν τον προμηθευτή τους. Σε πρόσφατη μελέτη υπολογίστηκαν μάλιστα και τα οικονομικά οφέλη: η αλλαγή προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου μπορεί να οδηγήσει σε εξοικονόμηση άνω των 13 δισεκατ. ευρώ ετησίως (100 ευρώ ανά νοικοκυριό). Οι επιχειρήσεις ήταν οι πρώτες που έσπευσαν να επιλέξουν τον προμηθευτή τους. Η ενέργεια αντιπροσωπεύει σημαντικό μερίδιο του κόστους παραγωγής των μεγάλων ευρωπαϊκών βιομηχανικών κλάδων. Αυτό ισχύει τόσο για τις μεγάλες όσο και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ο ανταγωνισμός ανάμεσα στους προμηθευτές ενέργειας είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η προσφορά, να βελτιωθεί συνολικά η ποιότητα των υπηρεσιών και να διατηρηθούν οι τιμές σε όσο το δυνατό χαμηλότερα επίπεδα.

Η ΕΕ μερίμνησε για τον καθορισμό νέων εθνικών αρχών σε κάθε χώρα της ΕΕ, γνωστών συνήθως ως «ρυθμιστικών αρχών ενέργειας», οι οποίες διασφαλίζουν τον θεμιτό ανταγωνισμό. Οι αρχές αυτές εποπτεύουν το σύστημα και διασφαλίζουν ότι οι εταιρείες ενέργειας τηρούν τους κανόνες. Έχουν εκτεταμένες εξουσίες, ώστε να μπορούν να επιβάλλουν κυρώσεις σε περιπτώσεις αντανταγωνιστικών πρακτικών και να βοηθούν τους καταναλωτές να κάνουν την καλύτερη δυνατή επιλογή. Οι ρυθμιστικές αρχές καθορίζουν δικαιότερα τα τιμολόγια μεταφοράς της ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε αφενός οι διαχειριστές του δικτύου να αμείβονται εύλογα και να ενθαρρύνονται να επενδύουν, και αφετέρου να μην επιβαρύνεται ο λογαριασμός του τελικού καταναλωτή. Παρ' όλα αυτά, οι τιμές της ενέργειας δεν είναι σίγουρο ότι θα μειωθούν, δεδομένου ότι αυτές εξαρτώνται σε κάποιο βαθμό από τις τιμές στην αγορά καυσίμων, όπως του πετρελαίου, του άνθρακα και του φυσικού αερίου, οι οποίες είναι ανεξέλεγκτες. Ένας πολύ αποτελεσματικός τρόπος για να μειωθεί ο λογαριασμός είναι να καταναλώνουμε λιγότερο. Αν οι ευρωπαϊκοί στόχοι για εξοικονόμηση ενέργειας επιτευχθούν μέχρι το 2020, αυτό σημαίνει ότι κάθε ευρωπαϊκό νοικοκυριό θα εξοικονομεί 1 000 ευρώ ετησίως.

Χάρη στη σήμανση της ενεργειακής απόδοσης, μπορούμε τώρα να επιλέγουμε τις ηλεκτρικές μας συσκευές πλήρως ενημερωμένοι.

Εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού

Σήμερα σπανίως συμβαίνουν διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος στην Ευρώπη, χάρη κυρίως στη συνεργασία μεταξύ των διαχειριστών των δικτύων, την οποία καθιέρωσε η ΕΕ. Ωστόσο, το 67 % του φυσικού αερίου που καταναλώνει η Ευρώπη εισάγεται, και μάλιστα ορισμένες φορές από πολύ μακριά. Τυχόν διακοπή του εφοδιασμού της για λόγους ανεξάρτητους της θέλησής της μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις. Για να προληφθούν οι ελλείψεις, η ΕΕ διαθέτει έναν ανεπτυγμένο μηχανισμό αλληλεγγύης, που επιτρέπει την πρόσβαση σε αποθέματα φυσικού αερίου και πετρελαίου. Αλλά καλύτερα να προλαμβάνουμε παρά να θεραπεύουμε! Γι' αυτό, η ΕΕ δημιούργησε το δικό της παρατηρητήριο των αγορών ενέργειας, καθώς και ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης από κοινού με τη Ρωσία και άλλες σημαντικές χώρες εφοδιασμού και διαμετακόμισης.

Τον Οκτώβριο του 2014 η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση για την αντοχή του ευρωπαϊκού συστήματος φυσικού αερίου, στην οποία εξετάζονται οι επιπτώσεις από ενδεχόμενες διακοπές εφοδιασμού με αέριο σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Συνιστάται κυρίως στις χώρες της ΕΕ να συνεργάζονται και να επιτρέπουν τη λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς, όπου αυτό είναι δυνατό. Αυτή η συνεργατική προσέγγιση αναμένεται να μειώσει σημαντικά τις επιπτώσεις από τις διακοπές της παροχής φυσικού αερίου στις χώρες που πλήττονται περισσότερο.

Συμφωνία για χειμερινή δέσμη μέτρων μεταξύ της Ρωσίας και της Ουκρανίας

Στα τέλη του Οκτωβρίου 2014, επετεύχθη συμφωνία ύψους 4,6 δισεκατ. δολαρίων ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία, ύστερα από μεσολάβηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Χάρη στη συμφωνία αυτή αναμένεται να διασφαλιστεί ότι οι Ουκρανοί (και, κατ' επέκταση οι Ευρωπαίοι) θα έχουν πρόσβαση σε επαρκή θέρμανση τον χειμώνα 2014/2015.

Μια μεγαλύτερη αλληλεγγύη ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες μειώνει τον κίνδυνο έλλειψης φυσικού αερίου ή διακοπής ηλεκτρικού ρεύματος.

Πλαίσιο για τις πολιτικές που αφορούν το κλίμα και την ενέργεια με χρονικό ορίζοντα το 2030

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε ένα νέο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια με χρονικό ορίζοντα το 2030. Η πρόταση προβλέπει μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 40 % σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, έναν δεσμευτικό στόχο σε επίπεδο ΕΕ για να αυξηθεί η χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε ποσοστό τουλάχιστον 27 % της συνολικής κατανάλωσης, νέους φιλόδοξους στόχους για πολιτικές ενεργειακής απόδοσης, νέο σύστημα διακυβέρνησης και μια σειρά νέων δεικτών για να διασφαλιστεί ένας ασφαλής και ανταγωνιστικός ενεργειακός εφοδιασμός.

Παροχή κινήτρων στον τομέα της ενέργειας

Ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις επιχειρήσεις ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου προκάλεσε κραδασμούς στον τομέα της ενέργειας. Νέα επαγγέλματα έκαναν την εμφάνισή τους (παράγοντες διαπραγμάτευσης, σύμβουλοι, ελεγκτές), ενώ ο τομέας συγκλίνει ολοένα περισσότερο με τον τομέα της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών. Επίσης, νέες επιχειρήσεις έκαναν την εμφάνισή τους στις εθνικές αγορές, πολλές από τις οποίες έχουν πλέον ευρωπαϊκή διάσταση. Η κατάκτηση νέων πελατών προϋποθέτει την υιοθέτηση καινοτομιών για τη δημιουργία νέων προϊόντων, αλλά και πιο λογικές τιμές, άρα καλύτερη απόδοση. Η ΕΕ παρέχει κίνητρα και δίνει προτεραιότητα στις νέες πηγές ενέργειας για επενδύσεις στην παραγωγή ηλεκτρισμού, βιοκαυσίμων και θερμότητας, καθώς και στη συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας.

Η άνθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Ο σημερινός στόχος της ΕΕ είναι το 20 % της κατανάλωσης ενέργειας στην ΕΕ να προέρχεται έως το 2020 από ανανεώσιμες πηγές (και τουλάχιστον το 27 % μέχρι το 2030). Η προώθηση του στόχου αυτού σε ολόκληρη την Ευρώπη έχει οδηγήσει σε θεαματική αύξηση της παραγωγικής ικανότητας στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Το 2011 ηλιακοί συλλέκτες πάνω από 100 GW εγκαταστάθηκαν σε ολόκληρο τον κόσμο, εκ των οποίων το 70 % στην ΕΕ. Η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας της ΕΕ συμβάλλει σε μείωση των εισαγωγών ορυκτών καυσίμων που ισοδυναμεί με περίπου 400 δισεκατ. ευρώ κάθε χρόνο.

Η επέκταση της αγοράς ανανεώσιμων πηγών ενέργειας της Ευρώπης μείωσε σημαντικά το κόστος των τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας: τα τελευταία επτά χρόνια το κόστος των ηλιακών συλλεκτών μειώθηκε κατά 70 %.

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αποτελούν επίσης μέρος του αναπτυσσόμενου τομέα της «πράσινης» τεχνολογίας που απασχολεί όλο και περισσότερα άτομα στην Ευρώπη. Το 2011, 1,2 εκατομμύρια άτομα εργάζονταν σε θέσεις συνδεδεμένες με τον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Έως το 2020 οι τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης αναμένεται να απασχολούν πάνω από τέσσερα εκατομμύρια άτομα σε ολόκληρη την ΕΕ.

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας βρίσκονται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής μακροπρόθεσμης ενεργειακής στρατηγικής, επειδή συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και μειώνουν τις εισαγωγές ενέργειας στην Ευρώπη, συμβάλλοντας στη μεγαλύτερη ενεργειακή της ανεξαρτησία. Η πλήρης άνθηση αυτού του κλάδου συμβάλλει στην τεχνολογική πρωτοπορία της Ευρώπης δημιουργώντας νέες «πράσινες» θέσεις εργασίας στις χώρες της ΕΕ και οδηγώντας σε εξαγωγές υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Ενεργειακή απόδοση: μια πολλά υποσχόμενη αγορά

Οι επενδύσεις σε μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση τονώνουν την οικονομική ανάπτυξη. Η μόνωση των κατοικιών, η εγκατάσταση νέων, λιγότερο ενεργοβόρων εξοπλισμών, η ανακαίνιση των κτιρίων και η διενέργεια ελέγχων ενισχύουν την οικονομική δραστηριότητα. Εκτιμάται ότι η υλοποίηση των ευρωπαϊκών στόχων για την εξοικονόμηση ενέργειας μπορεί να δημιουργήσει 2 εκατομμύρια θέσεις εργασίας μέχρι το 2020. Πράγματι, επενδύοντας, π.χ., 24 δισεκατ. ευρώ τον χρόνο σε μονώσεις, στη διαχείριση της ενέργειας και στα συστήματα ελέγχου, μπορούμε να μειώσουμε τις ενεργειακές δαπάνες περίπου κατά 38 δισεκατ. ευρώ από σήμερα μέχρι το 2020.

Η ΕΕ επιδιώκει όλα τα νέα κτίρια να είναι «σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας» μέχρι το τέλος της δεκαετίας, ώστε να συμβάλουν στην αισθητή μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και των ενεργειακών λογαριασμών. Η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα επαρκεί για τις ανάγκες αυτών των κτιρίων χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας, με αποτέλεσμα να μειώνονται οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

Η οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων απαιτεί από τις χώρες της ΕΕ να καθιερώσουν ένα σύστημα πιστοποιητικών ενεργειακής απόδοσης για τα κτίρια, συνοδευόμενο από συστάσεις για μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση. Αυτός ο ενεργειακός χαρακτηρισμός των κτιρίων ακολουθεί, γενικά, μια διαβάθμιση «Α έως G» παρόμοια με εκείνη του συστήματος της ΕΕ για την ένδειξη της ενεργειακής κατανάλωσης συσκευών όπως τα ψυγεία, όπου «Α» είναι η καλύτερη ενεργειακή κατηγορία. Τα πιστοποιητικά ενεργειακών επιδόσεων παρέχουν στους καταναλωτές πληροφορίες σχετικά με το ύψος που θα έχουν οι λογαριασμοί ενέργειας και τους δίνουν τη δυνατότητα να συγκρίνουν τις προσφορές και να διαπραγματεύονται καλύτερα τις τιμές μίσθωσης. Έχει αποδειχθεί ότι η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά μία κατηγορία (για παράδειγμα από G σε F) αυξάνει την τιμή μιας μονοκατοικίας ή ενός διαμερίσματος κατά τουλάχιστον 4 %.

Μέσω της υλοποίησης των ευρωπαϊκών στόχων για την εξοικονόμηση ενέργειας μπορούν να δημιουργηθούν μέχρι το 2020 δύο εκατομμύρια θέσεις εργασίας.

Χάρη στον λογότυπο «Energy Star», οι χρήστες μπορούν να εντοπίζουν τα προϊόντα που έχουν άριστη ενεργειακή απόδοση.

Επίσης, η αύξηση του αριθμού των ανακαινίσεων κτιρίων θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των υπηρεσιών στους τομείς των κατασκευών και της ενέργειας. Η ανακαίνιση κτιρίων παρέχει επίσης μια σημαντική ευκαιρία για προώθηση της καινοτομίας.

Στο εξής, οι προμηθευτές ενέργειας θα πρέπει να εξοικονομούν ενέργεια προς όφελος των πελατών τους. Το οικονομικό μοντέλο των εταιρειών παροχής ενεργειακών υπηρεσιών θα μπορεί να εξαπλωθεί σε όλη την Ευρώπη. Το μοντέλο αυτό λειτουργεί ως εξής: ανατίθεται στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις η παροχή ενεργειακών υπηρεσιών (φωτισμός, θέρμανση, κλιματισμός, ηλεκτροδότηση) και ταυτόχρονα οι ίδιες αναλαμβάνουν την υποχρέωση να επενδύουν σε αποδοτικό εξοπλισμό και να αμείβονται για την αντίστοιχη εξοικονόμηση ενέργειας.

Η ΕΕ μειώνει επίσης την κατανάλωση ενέργειας μέσω των απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού για ένα ευρύ φάσμα συσκευών, όπως τηλεοράσεις, ψυγεία, πλυντήρια πιάτων και ρούχων, ανεμιστήρες, καταψύκτες, λαμπτήρες και πολλά άλλα προϊόντα. Η πιο ριζοσπαστική και ορατή αλλαγή ήταν η αντικατάσταση, σε ευρεία κλίμακα, των παραδοσιακών λαμπτήρων πυρακτώσεως από λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας, οι οποίοι χρησιμοποιούν έως και πέντε φορές λιγότερη ενέργεια.

Εκτός από τη σήμανση της ενεργειακής απόδοσης, ο λογότυπος «Energy Star» που μπορεί κανείς να βρει σε εξοπλισμό γραφείου, αποδεικνύει σαφώς ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει την πώληση ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων. Από το 2001 σχετική συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες προβλέπει την προβολή της ενεργειακής απόδοσης πολλών προϊόντων (υπολογιστών, φωτοαντιγραφικών μηχανημάτων, εκτυπωτών, οθονών υπολογιστών και άλλων) μέσω της σήμανσής τους. Το σήμα ενεργειακής απόδοσης και το σήμα Energy Star παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες στις δημόσιες αρχές όταν πραγματοποιούν μαζικές αγορές.

Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης μέσω δράσεων έρευνας και καινοτομίας

Συνέντευξη με τον Patrick Lambert, διευθυντή του Εκτελεστικού Οργανισμού για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (EASME)

Ποια είναι η δράση του οργανισμού σας στον τομέα της ενέργειας;

P.L.: Από τον Ιανουάριο του 2014, είμαστε υπεύθυνοι για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για σχέδια που αφορούν την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» (2014-2020), το οποίο θα διαδεχθεί το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την ανάπτυξη. Θα προωθήσουμε και θα υποστηρίξουμε έργα σε όλο το φάσμα έρευνας και καινοτομίας, καθώς και δραστηριότητες διείσδυσης στην αγορά με στόχο τη διευκόλυνση της υλοποίησης της πολιτικής, την αύξηση των δεξιοτήτων και την κινητοποίηση των επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση. Θα εξακολουθήσουμε επίσης να διαχειριζόμαστε τα έργα που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ευφυής ενέργεια — Ευρώπη» (2007-2013) για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι επικοινωνιακές μας δραστηριότητες κορυφώνονται κάθε χρόνο με την ευρωπαϊκή εβδομάδα βιώσιμης ενέργειας (EUSEW).

Πιστεύετε σ' αλήθεια ότι μπορεί να αλλάξει η νοοτροπία των ανθρώπων μέσα σε μία εβδομάδα;

P.L.: Την εβδομάδα αυτή διοργανώνονται σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση εκατοντάδες εκδηλώσεις, πολλές από τις οποίες στις Βρυξέλλες. Αυτό που επιδιώκουμε είναι να ευαισθητοποιηθούν περισσότερο οι πολίτες και οι επιχειρήσεις, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα μαζικό ρεύμα με σκοπό τη διάδοση των σχεδίων και των βέλτιστων πρακτικών σε όλη την Ευρώπη. Αυτό είναι και το πνεύμα των Βραβείων Αειφόρου Ενέργειας που απονέμουμε κάθε χρόνο, τα οποία αποτελούν και ένα επιπλέον κίνητρο για τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Δεν αρκεί η νομοθεσία;

P.L.: Η ψήφιση νόμων είναι σημαντική, χρειάζονται όμως και επιτόπου δράσεις ώστε όλα αυτά να αποτελέσουν μέρος της καθημερινότητας των ανθρώπων. Για παράδειγμα, η ευρωπαϊκή νομοθεσία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων δεν θα μπορέσει να εφαρμοστεί στην πράξη αν προηγουμένως οι καταναλωτές δεν ευαισθητοποιηθούν επαρκώς.

Αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος

Στο πλαίσιο των διεθνών διαπραγματεύσεων για το κλίμα, η Ευρώπη δεσμεύτηκε να μειώσει μέχρι το 2020 τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 20 % σε σχέση με τις εκπομπές του 1990, έτσι ώστε το 2050 να τις έχει μειώσει κατά 85 % ή και 95 %. Ο τομέας της ενέργειας θα πρέπει να επωμιστεί το μεγαλύτερο μέρος της προσπάθειας αυτής, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει το 80 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εάν η ΕΕ εξακολουθήσει να πραγματοποιεί τους στόχους της με τον σημερινό ρυθμό, θα υπερβεί τον σημερινό στόχο της μείωσης κατά 20 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και θα επιτύχει μείωση κατά 25 % έως το 2020.

Η υλοποίηση των ευρωπαϊκών πολιτικών για την ενέργεια και το κλίμα απαιτεί τη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα: τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό. Για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Ένωση ξεκίνησε το 2009 την πρωτοβουλία «Σύμφωνο των Δημάρχων». Οι πόλεις που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία δεσμεύτηκαν να υπερβούν τους ευρωπαϊκούς στόχους. Σήμερα ανέρχονται σε 4 000 και εκπροσωπούν πάνω από 160 εκατομμύρια κατοίκους. Προσφέρουν δυνατότητα μείωσης των εκπομπών CO₂ κατά 164 εκατ. τόνους, που ισοδυναμούν με όλες τις εκπομπές της Ουγγαρίας, της Σουηδίας και της Πορτογαλίας μαζί.

Η παρουσία της Ευρώπης στη διεθνή σκηνή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καθιερώσει έναν μόνιμο διάλογο για θέματα ενέργειας με τους μεγάλους προμηθευτές της —τη Ρωσία, τις Χώρες του Περσικού Κόλπου και τον ΟΠΕΚ—, αλλά και με άλλες χώρες ή περιοχές που παίζουν παγκοσμίως σημαντικό ρόλο στον τομέα της ενέργειας —τη Βραζιλία, την Κίνα, την Ινδία, τις ΗΠΑ, την Αφρική και την περιοχή της Μεσογείου. Έχει επίσης ξεκινήσει πολλά προγράμματα συνεργασίας και παροχής βοήθειας στον τομέα της ενέργειας σε όλο τον κόσμο και συνεργάζεται δραστήρια με οργανισμούς όπως ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας, ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας και το Διεθνές Φόρουμ της Ενέργειας. Επίσης, προσχώρησε στην πρωτοβουλία «Αειφόρος ενέργεια για όλους», που εγκαινίασε ο ΟΗΕ το 2011 με σκοπό να δώσει τη δυνατότητα σε 500 εκατομμύρια άτομα αναπτυσσόμενων χωρών να αποκτήσουν πρόσβαση σε αειφόρο ενέργεια μέχρι το 2030. Επίσης, η ΕΕ υπέγραψε με γειτονικές της χώρες τη συνθήκη της Ενεργειακής Κοινότητας προκειμένου να ενσωματώσει σταδιακά τις αγορές ενέργειας της νοτιοανατολικής Ευρώπης, της Μολδαβίας και της Ουκρανίας με βάση τους κανόνες της ΕΕ για την ενέργεια, τον ανταγωνισμό και το περιβάλλον. Η ενέργεια αποτελεί επίσης σημαντικό στοιχείο της πολιτικής γειτονίας της ΕΕ με χώρες της νότιας και ανατολικής Ευρώπης, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενεργειακή απόδοση και την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετέχει σε πολλά προγράμματα διεθνούς συνεργασίας για τη διάδοση της τεχνολογίας της στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Τα εν εξελίξει σχέδια

Μετά το 2020: οικοδόμηση μιας Ενεργειακής Ένωσης

Σε διεθνές επίπεδο, πρέπει να προσαρμοστούμε στην ολοένα δυσκολότερη πρόσβαση στον ορυκτό πλούτο του πλανήτη. Για παράδειγμα, το πετρέλαιο θα είναι πολύ πιο ακριβό και πιο δύσκολο να εξορυχθεί. Υπάρχουν βέβαια νέα κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου από σχιστόλιθο, αλλά η εξόρυξή τους υπόκειται σε περιβαλλοντικούς περιορισμούς. Η εξόρυξη πρώτων υλών απαιτεί ολοένα περισσότερη ενέργεια, δεδομένου ότι η περιεκτικότητα των ορυχείων σε μεταλλεύματα μειώνεται συνεχώς. Τα θέματα γεωπολιτικής θα παίξουν συνεπώς ακόμα πιο σημαντικό ρόλο σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στις πηγές ενέργειας. Όσον αφορά την Ευρώπη, η κατάσταση αυτή καθιστά ιδιαίτερα επείγουσα την εκ βάθρων επανεξέταση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού. Η ΕΕ έχει επενδύσει πολύ κατά τα τελευταία χρόνια για τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και των οδών ενέργειας. Ένα τέτοιο έργο είναι ο νότιος διάδρομος φυσικού αερίου, ο οποίος αναμένεται να δώσει στην Ευρώπη πρόσβαση στις σημαντικές πηγές φυσικού αερίου στην περιοχή της Κασπίας Θάλασσας.

Μια σταθερή μακροπρόθεσμη ενεργειακή πολιτική

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει μια σύνθετη πρόκληση: από τη μια πρέπει να εξασφαλίσει πρόσβαση σε εισαγόμενες πηγές ενέργειας και προμήθεια ενέργειας στις πιο ανταγωνιστικές δυνατές τιμές, και από την άλλη πρέπει να διαφυλάξει το περιβάλλον. Πιστή στις διεθνείς δεσμεύσεις της, η ΕΕ έχει ξεκινήσει ήδη μια πορεία που θα την οδηγήσει σε μια κοινωνία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών το 2050. Ο χάρτης πορείας για το 2050 αποτέλεσε το έναυσμα για μια συζήτηση σχετικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ικανοποίησης, σε προσιτές τιμές, των αυξανόμενων αναγκών σε ενέργεια, με όσο το δυνατό λιγότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, δεδομένου ότι η ενέργεια που παράγεται από πολλούς παλαιότερους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής θα πρέπει να αντικατασταθεί κατά τα επόμενα 30-40 χρόνια, η ΕΕ πρέπει να προσελκύσει νέους επενδυτές, παρέχοντάς τους ένα σαφές και προβλέψιμο ρυθμιστικό πλαίσιο.

Η ΕΕ συνεχίζει να πραγματοποιεί τεράστιες επενδύσεις τα τελευταία χρόνια για τη διαφοροποίηση των πηγών και των διαδρομών ενέργειας.

Η πόλη του μέλλοντος θα είναι μια πόλη με μειωμένες ανθρακούχες εκπομπές και θα παρέχει καλύτερες υπηρεσίες σε ολοένα και περισσότερους κατοίκους.

Βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ

Μετά την πολιτική κρίση στην Ουκρανία και λόγω της γενικότερης σημασίας του σταθερού και επαρκούς ενεργειακού εφοδιασμού των πολιτών και της οικονομίας της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε το 2014 μια Στρατηγική για την Ενεργειακή Ασφάλεια της ΕΕ, με κύριο στόχο τον καθορισμό τρόπων για τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της ΕΕ και την αύξηση της ενεργειακής της ασφάλειας. Η στρατηγική αυτή εστιάζει στη διαφοροποίηση των πηγών ενεργειακού εφοδιασμού από το εξωτερικό, στον εκσυγχρονισμό των ενεργειακών υποδομών, στην αύξηση της παραγωγής ενέργειας εντός της ΕΕ, στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας και στον μετριασμό της ζήτησης ενέργειας. Προβλέπει επίσης τον καλύτερο συντονισμό των αποφάσεων στο πλαίσιο των εθνικών ενεργειακών πολιτικών.

.....

Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια του Ιουνίου και του Οκτωβρίου 2014 εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τη στρατηγική της Επιτροπής και συμφώνησαν στη θέσπιση βραχυπρόθεσμων μέτρων για την αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ ενόψει του χειμώνα.

.....

Μια μακρόπνοη στρατηγική: το πλαίσιο για το 2030

Εάν η ΕΕ θέλει να δημιουργήσει μια κοινωνία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, χρειάζεται ένα σαφές μακρόπνοο όραμα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση

της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τους κλιματικούς και ενεργειακούς στόχους για το 2030. Στόχος αυτής της μακρόπνοης στρατηγικής είναι να αυξηθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών, ιδίως για μακροπρόθεσμα έργα υποδομών, να βοηθηθούν οι κυβερνήσεις της ΕΕ κατά την εκπόνηση των εθνικών πολιτικών, και να μπορέσει η ΕΕ να συμβάλει εποικοδομητικά στις διαπραγματεύσεις για μια νέα διεθνή συμφωνία για το κλίμα το 2015. Άλλοι στόχοι της είναι να μειωθεί η εξάρτηση της ΕΕ από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα, να καταστεί η οικονομία της ΕΕ αποδοτικότερη όσον αφορά τη χρήση της ενέργειας και των πόρων (μικρότερης έντασης άνθρακα) και να αυξηθούν οι επενδύσεις στην οικονομία της ΕΕ, με την ανάπτυξη νέων τομέων, τεχνολογιών και θέσεων εργασίας.

Εξευρωπαϊσμός της ενεργειακής πολιτικής

Μόνο η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών μακροπρόθεσμα. Οι αποφάσεις μιας χώρας-μέλους έχουν επιπτώσεις σε όλες. Τα ποσά που απαιτούνται, τόσο για τον εκσυγχρονισμό του ενεργειακού συστήματος όσο και για την ανάπτυξη νέων τεχνολογικών μέσων, είναι τεράστια. Μόνο με τη συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορέσουμε να προσανατολίσουμε τις δημόσιες επενδύσεις σε τεχνολογίες του μέλλοντος, οι οποίες εξακολουθούν να είναι υψηλού κινδύνου για τους επενδυτές. Στη φάση αυτή της μετάβασης προς έναν «πιο πράσινο» κόσμο, οι χώρες της ΕΕ πρέπει να συμφωνήσουν στις ενεργειακές τους προτεραιότητες, ώστε να συντονίζουν καλύτερα τις δράσεις τους σ' αυτόν τον τομέα και να επιτρέψουν στην ΕΕ να μιλά με μία φωνή στον έξω κόσμο.

Εξοικονόμηση ενέργειας: πιο φιλόδοξοι στόχοι για το 2030

Με βάση πρόταση της Επιτροπής, τον Οκτώβριο του 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έθεσε έναν νέο στόχο σε επίπεδο ΕΕ: τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά τουλάχιστον 27 % μέχρι το 2030. Ο στόχος αυτός θα αποφέρει πολλά οφέλη στην Ευρώπη καθώς θα έχει ως αποτέλεσμα νέες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις, φθηνότερους λογαριασμούς ενέργειας για τους καταναλωτές, ενισχυμένη ενεργειακή ασφάλεια μέσω της σημαντικής μείωσης των εισαγωγών φυσικού αερίου και θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον. Ο προτεινόμενος στόχος βασίζεται σε όσα έχουν ήδη επιτευχθεί: τα καινούργια κτίρια καταναλώνουν το ήμισυ της ενέργειας απ' ό,τι τη δεκαετία του '80 και η ενεργειακή ένταση του βιομηχανικού τομέα έχει μειωθεί σχεδόν κατά 19 % από το 2011.

Τα επόμενα χρόνια, η ενέργεια θα συνεχίσει να αποτελεί υψηλή προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ειδικότερα τόνισε τη σημασία της ενεργειακής απόδοσης και της τόνωσης της εγχώριας παραγωγής. Υπογράμμισε επίσης ότι είναι αναγκαία η πλήρης λειτουργία και διασύνδεση της ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας, με βάση μια περιφερειακή προσέγγιση. Αυτό θα επιτευχθεί με αύξηση της διαφάνειας στην αγορά φυσικού αερίου και με κάλυψη των κενών στις υποδομές, ώστε να πάψει η απομόνωση των χωρών της ΕΕ από τα ευρωπαϊκά δίκτυα αερίου και ηλεκτρικού ρεύματος.

Δηλαδή, μια πραγματική κοινή ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική είναι η μόνη βιώσιμη λύση για το μέλλον.

Περισσότερες πληροφορίες

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

- ▶ Σύνοψη της νομοθεσίας της ΕΕ: http://europa.eu/legislation_summaries/energy/index_el.htm

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

- ▶ Energy trends up to 2050: <http://ec.europa.eu/energy/en/statistics/energy-trends-2050>

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- ▶ 2020 / 2030 / 2050 strategy: <http://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy>

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- ▶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή — Γενική Διεύθυνση Ενέργειας: http://ec.europa.eu/energy/index_en.htm

